

CONSILIEREA PĂRINȚILOR. PERSPECTIVE EUROPENE

Material suport pentru părinți

Autori:

Oana AGHEORGHESEI

Raluca BULIMAR

Mihaela CENUȘĂ

Ilinca CHIRILĂ

Irina MANOLACHE

Alina MENDELOVICI

Cătălina PALAGHIA

Nicoleta PAȘALĂU

Dana RUSU

Mihaela RUSU

Elena Manuela VLASIE

Acest material a fost publicat în cadrul proiectului Erasmus +

Consilierea părinților – perspective europene.

ID:2015-1-RO01-KA104-014432

Conținutul acestui material nu reprezintă în mod obligatoriu poziția oficială a Uniunii Europene sau a Guvernului României.

Consilierea părinților – perspective europene

Material suport pentru părinți

Cui ne adresăm?

Ne adresăm tuturor părinților care doresc să răspundă nevoilor reale ale copiilor lor și să construiască o relație de încredere reciprocă cu aceștia. Dorim să promovăm importanța comunicării părinte –copil- școală și a implicării active a părinților în rezolvarea problemelor cu care se confruntă copiii, indiferent de vârstă. Valorile fundamentale pe care le promovăm sunt respectului reciproc și deschiderea spre schimbare.

Materialul a fost elaborat în cadrul proiectului ERASMUS+ “Educația părinților – perspective europene”, pornind de la experiențele acumulate de către specialiștii Centrului Județean de Resurse și Asistență Educațională Iași în cadrul cursurilor la care au participat: “The Impact of Parental Involvement, Parental Support and Family Education on Pupil Achievements”, “Parents & Teachers Strategies for working together”, “Key competences in socio-cultural and educational inclusion of disadvantaged groups”.

Cuvânt înainte: A fi părinte astăzi.

Moto. Cei care educă copiii sunt demni de mai multă onoare decât cei care le dau viață; de aceea pe lângă viață, dăruieți copiilor și arta de a trăi bine, educându-i. (Aristotel)

Dacă ascultăm discuțiile dintre părinți de la grădiniță, de la școală sau chiar din spații mai puțin formale, dacă analizăm multitudinea de mesaje, opinii, puncte de vedere exprimate pe diverse rețele de socializare, dacă facem referire la articolele sau cărțile de parenting, ajungem inevitabil la concluzia că a fi părinte astăzi este extrem de dificil și că o mulțime de provocări stau în fața celui care are acest statut.

Dar ce înseamnă să fii un părinte bun? Înseamnă să ai capacitatea de a te centra pe copil, de a fi mereu prezent în viața lui, să îți propui să oferi acceptare necondiționată, încurajare și afecțiune, să fii dispus să te schimbi, să-ți modifice modul în care tu vezi educația, să-ți reconsideri prioritățile și să te accepți din perspectiva acestui nou rol; să vezi această experiență de viață ca un proces de învățare și dezvoltare personală ce se desfășoară pe parcursul întregii vieți.

Educația nu este o experiență izolată, ci un efort conjugat desfășurat pe parcursul vieții. Când factorii implicați (familia, școala, comunitatea) colaborează, ei pot furniza cele mai bune resurse și experiențe posibile pentru a îmbunătăți educația copiilor.

Obiectivele unei asemenea colaborări pot fi: creșterea oportunităților pentru familie de a se implica în educația copiilor, promovarea educației școlare și a succesului școlar, dezvoltarea personală a fiecărui copil. Studiile arată că implicarea parentală se soldează cu efecte benefice nu numai din punct de vedere academic, ci și din punct de vedere al dezvoltării socioemoționale.

Un asemenea parteneriat încurajează responsabilitatea reciprocă dar și facilitarea accesului părinților la resurse, formare și informare.

Sperăm că părinții vor găsi în acest material resurse pentru a-și întări relația cu propriii copii, dar și provocarea pentru *schimbare*.

Autorii

CUPRINS: LISTĂ DE PROBLEME

- 1. Cum putem să ne îmbunătățim modul de a comunica cu copilul preșcolar?**
- 2. Relaționarea cu copilul**
- 3. Copilul dumneavoastră este violent cu ceilalți copii. Frecvent, el este actor al unor conflicte care se finalizează cu ceartă sau chiar cu bătaie.**
- 4. Cum calmăm un copil anxios?**
- 5. Copilul merge la școală iar aceasta devine cea de-a doua „instituție” importantă din viața lui, alături de familie. Care sunt relațiile potrivite dintre familie și școală?**
- 6. Comunicare și limbaj la preșcolari și școlarii mici**

Problemă: Cum putem să ne îmbunătățim modul de a comunica cu copilul preșcolar?

Adesea copilul preșcolar este neascultător, nu este receptiv la autoritatea dumneavoastră, dar nici a celorlalți adulți, ceea ce vă creează dificultăți de comunicare și de relaționare.

Ce spun specialiștii?

- De multe ori copiii nu înțeleg de ce trebuie să facă anumite lucruri, regulile pe care părinții le impun nu au sens pentru ei, iar explicațiile nu sunt concrete și pe înțelesul lor.
- Comportamentul inadecvat poate fi o modalitate de a atrage atenția părinților pentru a li se acorda importanța și atenția necesară.
- Părinții nu sesizează adesea nevoile copilului și minimalizează dorințele sau necesitățile lui.
- O altă cauză o poate constitui stilul parental inflexibil sau dimpotrivă prea permisiv, ceea ce poate reprezenta o barieră în dezvoltarea comunicării cu copilul sau un exces de independență.
- Mult prea ocupați, părinții lasă copiii în grija bunicilor sau a bonelor, iar această lipsă de comunicare le provoacă un sentiment de insecuritate, abandon, de insatisfacție, manifestându-se opozant în diferite medii (familial, școlar, social).

Sfaturi practice:

- Copilului i se va vorbi pe un ton blând, va fi mângâiat, i se va zâmbi, adoptând o atitudine care să traducă sentimentele de iubire față de el.
- Petrecând mai mult timp împreună și implicându-vă în dialoguri frecvente, copilul va fi mai conștient de regulile ce trebuie respectate, iar acestea vor fi asimilate mai bine.

- Părinții ar trebui să-și adapteze limbajul conform vârstei și nivelului de dezvoltare al copilului, altfel riscă să nu se facă înțeleși și problema respectivă să persiste.
- Părinții trebuie să fie răbdători, să redescopere lumea prin ochii inocenți ai copiilor, să se informeze continuu pentru a gestiona situațiile dificile.
- Este necesar să i se permită copilului să exploreze lucruri și locații noi în loc să i se interzică acestea, ceea va conduce la dezvoltarea autonomiei personale.
- Copilul trebuie încurajat continuu să pună întrebări, în încercarea de a găsi și singur răspunsuri, aspect care va contribui la creșterea încrederii în sine și la dezvoltarea sa cognitivă.
- Tonul, elementele nonverbale (privirea și gesturile) care însoțesc mesajul verbal sunt modalități ce trebuie avute în vedere în asigurarea unei comunicări eficiente. Când vorbiți cu copilul, așezați-vă la nivelul lui, astfel încât să vă puteți uita cu ușurință unul la celălalt. Menține-ți contactul vizual cu cel mic pe tot parcursul conversației. Zâmbiți, deoarece creați o atmosferă pozitivă.

Concluzii

Construirea unei relații sănătoase părinte-copil implică o comunicare constantă și autentică, ascultând punctul de vedere al copilului, evitând amenințările, reproșurile, jignirile și oferind modele pozitive de empatie și toleranță la care acesta să se raporteze pentru a face față în viitor situațiilor de viață.

Modul în care va exprimați și vorbiți cu copilul este exemplul pe care-l preia și el, la randul lui. Dacă obișnuiți să țipați, așa va încerca și el să comunice cu cei din jur. Dacă nu îl ascultați când vorbește cu dumneavoastră, îl rezeziți sau nu vă uitați la el, nici el nu vă va asculta când încercați să vorbiți cu el. Nu o face pentru că este obraznic, ci pentru că acesta este modelul pe care i l-ați oferit.

Problemă: Relaționarea cu copilul

Relaționarea cu copilul dumneavoastră este defectuoasă. Discuțiile pe care le aveți se finalizează cu ceartă. Nemulțumirile se regăsesc în ambele părți. El vă învinuiește că nu-l înțelegeți, că nu-l ascultați niciodată, că nu vă jucați și nu vă petreceți timpul împreună, iar dumneavoastră îi reproșați că nu respectă regulile casei, că este nerespectuos cu cei din jur, că este obraznic și că nu învață suficient, comparativ cu alți colegi.

Ce spun specialiștii:

- Familia reprezintă primul loc unde începe educația. În familie, copilul începe să-și formeze vocabularul și modul de a se comporta cu cei din apropierea sa, aici învață acele expresii și moduri de manifestare care îi vor servi în educația ulterioară sau dimpotrivă, acelea de care va putea scăpa cu greu sau deloc. Copiii sunt foarte receptivi la tot ce văd și ce aud, familia trebuie să fie foarte atentă cum se manifestă în prezența lor, deoarece aceștia au tendința, la un moment dat, de a imita comportamentul adulților. (“Children see, children do” <https://www.youtube.com/watch?v=5JrtpCM4yMM>)

Sfaturi practice

- **Arătați-i copilului că îl iubiți.** Copiii vor să fie iubiți, să se simtă iubiți, să li se spună că sunt iubiți, să li se arate că sunt iubiți. Dragostea implică și să-l ascultăm pe copil, acest lucru fiind important pentru a afla nevoile copilului, dorințele sale, gândurile și sentimentele lui. Discutați cu copilul despre o anumită temă care îl preocupă, oferiți-i sprijin și ajutor la lecții, sau învățați cu acesta unele deprinderi. Toate acestea vor duce la realizarea unei bune comunicări între dumneavoastră și copil. Copilul va câștiga astfel încredere în părinți și va ști că ori de câte ori va avea o problemă sau o neliniște va fi ascultat și va avea cu cine discuta.

- **Stabiliți reguli clare pentru toți membrii familiei - părinți și copil.** Existența unui program, a unor cadre și reguli știute și respectate atât de părinți cât și de copil, dau acestuia un sentiment de siguranță și îl învață pe mai târziu să fie ordonat și să se supună unor norme. Important este însă să fim flexibili și adaptabili, astfel încât copilul să tolereze neprevăzutul și să facă față schimbării.
- **Tratați-vă copilul cu respect.** Respectându-l, el se va simți valorizat, tratat de la egal la egal cu ceilalți membri ai familiei. Nu ezitați niciodată să vă cereți scuze dacă ați greșit cu ceva față de el să îi spuneți “iartă-mă”, “îmi cer scuze” sau să-i mulțumiți. Exemplul personal este mai important decât o mie de cuvinte.
- **Acceptați-vă copilul,** așa cum e. Ca și adultul, copilul are nevoie să se simtă acceptat ca persoană chiar și atunci când comportamentele lui sunt mai greu de tolerat. El nu trebuie respins pentru comportamentele lui. Discuția se realizează explicându-i ce nu tolerați din comportamentul lui și nu pe el ca persoană.
- **Petreceți mai mult timp cu copilul.** Timpul petrecut cu copilul ar trebui să fie o prioritate în viața oricărui părinte. Timp care poate însemna diferite jocuri, vizionarea unui film, plimbare în parc, învățarea împreună, mersul la cumpărături, etc.
- **Evitați comparațiile. Fiți răbdători cu copilul.** Învățarea, adică activitatea principală din copilărie, are loc prin încercare-testare, reușite, greșeli, repetări, în toate acestea fiind îndrumat de părinți, în corelație cu abilitățile și individualitatea fiecărui copil. Pentru toate acestea este nevoie de răbdare. Fiecare părinte trebuie să își iubească copilul pentru cine este și să fie mândru de el, fără a se baza pe comparații inutile. A compara copilul cu alții duce la obișnuirea acestuia să prețuiască în exces opiniile celorlalți și să se bazeze pe comparații exterioare în dobândirea satisfacției și a stimei de sine. Copilul se obișnuiește să se compare mereu cu alții, comparație în urma căreia uneori „câștigă” și deci își întărește momentan stima de sine; sau în urma căreia „pierde” și își distruge momentan stima de sine. A te baza pe exterior în formarea imaginii de sine nu numai că poate fi

dăunător stimei de sine, ci înseamnă inexistența unui echilibru interior – în funcție de ținta comparațiilor, propria imagine de sine va oscila continuu, lipsind copilul de o bază sigură pentru a se valoriza pe sine.

Concluzii:

- A fi părinte este una dintre cele mai frumoase, dar și provocatoare experiențe ale vieții unui om. Aparent simplu și firesc uneori, poate fi dificil altă dată. „Meseria” de părinte se învață în timp și poate deveni o experiență minunată dacă știm cum să gestionăm situațiile.
- Educația copilului face parte din cerințele rolului de părinte. Părinții sunt cei care trebuie să-i învețe pe copii consecințele comportamentelor lor, având în vedere faptul că nimic și nimeni nu-i învață mai bine să conștientizeze responsabilitatea necesară pentru propriile acțiuni.
- Frumusețea meseriei de părinte, rezultă din experiența în sine și din trăirile deosebit de profunde pe care le are, oferite de marile realizări cât și de lucrurile mărunte, dar pline de semnificații. (Short Family Film "Next Time"- <https://www.youtube.com/watch?v=LOxa3zLccs4>)

Problemă: Copilul dumneavoastră este violent cu ceilalți copii. Frecvent, el este actor al unor conflicte care se finalizează cu ceartă sau chiar cu bătaie.

Ce spun specialiștii:

- În majoritatea cazurilor tipice de comportament violent, părinții sunt fie prea rigizi și autoritari, fie extrem de permisivi și protectori.
- Mesajul pe care copilul încearcă să ni-l transmită prin comportamentele sale este acela că are nevoie de ajutor și că nevoile sale nu sunt împlinite.
- Când copilul este violent, cel mai adesea, părinții intervin fie admonestându-l, fie încercând să-l facă să se simtă vinovat și să se schimbe. Aceste intervenții nu sunt decât o formă de manifestare a controlului pe care părinții doresc să-l aibă asupra copiilor lor. Perpetuarea unui astfel de control conduce, în cele din urmă, la pierderea controlului.
- Când beneficiază de atenția părinților pentru un comportament violent copiii învață că, dacă se comportă suficient de rău, părinții îi vor observa în cele din urmă.
- Părinții reprezintă modele pentru copii lor. Comportamentele pe care părinții le au atunci când sunt implicați într-o situație conflictuală reprezintă repere pentru modul în care copiii își vor rezolva propriile conflicte.
- Comportamentele inacceptabile ale copiilor pot fi schimbate schimbând mediul în care trăiesc. Creând un mediu pozitiv, deschis comunicării și exprimării emoțiilor comportamentul copilului se va schimba.
- Atunci când părinții nu “blochează comunicarea” cu propriul copil (nu amenință, nu își impun propriile soluții, nu ridiculizează, nu moralizează) reușesc să descopere adevăratele cauze care stau la baza comportamentelor violente ale copiilor lor.

Sfaturi practice:

- Discutați cu copilul și stabiliți câteva reguli concrete de bună purtare pe care el le înțelege, în funcție de vârsta pe care o are (Nu lovești copii cu care te joci! Asta înseamnă că nu-i zgârii, nu le dai un pumn, nu îi muști și nu le spui cuvinte urâte.).
- Stabiliți împreună cu copilului consecințele nerespectării regulilor (Dacă vei lovi copiii atunci când te joci, nu vei mai ieși la joacă două zile.).
- Intervenți atunci când cineva este lovit, rănit sau jignit.
- Analizați împreună cu copilul soluții alternative la comportamentul violent și nu vă impuneți propriile soluții
- Încercați să nu vă pierdeți răbdarea și să vă proiectați nemulțumirea asupra copiilor. Cel mai potrivit este să vă liniștiți și să încercați să răspundeți la întrebările: “De ce se comportă copilul meu astfel? Cum aș putea eu să-l ajut?”
- Atunci când discutați cu copilul despre comportamentele nedorite faceți-o într-un mediu prietenos, favorabil comunicării și în care să nu apară, pe cât posibil, factori perturbatori.

Concluzii

- Conflictul nu este neapărat ceva rău. Relațiile pe care le avem cu cei din jurul nostru: membrii familiei, prieteni, colegi presupun în mod natural și existența conflictului. Ceea ce contează este modul în care sunt rezolvate aceste conflicte.
- Căutarea și găsirea de soluții pentru rezolvarea conflictelor, împreună cu copiii, reprezintă o cale sigură pentru ca părinții să reușească să schimbe modul inadecvat de a se comporta al propriilor copii.

Problema: Cum calmăm un copil anxios?

Copiii anxioși sunt de multe ori prea tensionați sau rezervați. Unii ar putea solicita o mulțime de încurajări și liniștiri, iar grijile lor pot interveni în activitățile cotidiene.

Ce spun specialiștii:

- Anxietatea sau frica sunt emoții normale ce pot apărea în diverse momente ale dezvoltării copilului și se referă la temeri și griji legate de anumite aspecte concrete. Astfel, poate fi vorba în primă fază de anxietatea de separare specifică momentului în care copilul este integrat în colectivități sau intră în relație cu persoane străine, poate urma apoi anxietatea cauzată de activitatea și evaluarea specifică activității școlare, urmând apoi anxietatea determinată de necesitatea de a alege un drum în viață, anxietatea provocată de examene, etc.
- Doar o mică parte din acești copii vor dezvolta o tulburare de personalitate anxioasă, marea majoritate vor depăși aceste momente și vor dezvolta comportamente adaptative. Frica, neliniștile, temerile devin o problemă doar dacă nu dispar odată cu evenimentele care le provoacă și afectează funcționarea normală a copilului sau când se manifestă fără a exista un motiv obiectiv.

Sfaturi practice:

- Părinții pot folosi următoarele **expresii pentru a calma un copil anxios:**

1. "Poți să desenezi ce simți?" Desenatul sau pictatul stării de anxietate îi va oferi copilului o nouă perspectivă cu privire la emoțiile sale, atunci când nu se poate folosi de cuvinte pentru a le descrie.

2. "Te iubesc. Ești în siguranță". Atunci când persoana pe care o iubești cel mai mult îți spune că vei fi în siguranță, această declarație se transformă într-o afirmație puternică.

Aduceți-vă aminte că anxietatea îi face pe copii să simtă că mintea și corpul lor este în pericol.

3. "Hai să numărăm!" Această tehnică a distragerii atenției nu necesită pregătire în avans. Numărarea persoanelor care poartă cizme, ceasuri, numărul copiilor sau numărul pălăriilor dintr-o încăpere necesită spirit de observație și gândire, ambele reușind să diminueze anxietatea copilului.

4. "Închide ochii. Imaginează-ți..." Vizualizarea este o tehnică puternică folosită pentru a ușura durerea și anxietatea. Ghidați-vă copilul cu ajutorul imaginii unui loc sigur, confortabil și care-l face fericit, unde se simte bine. În cazul în care acesta ascultă cu atenție, simptomele fizice ale anxietății se vor risipi.

5. "Hai să găsim dovezi!" Descoperirea probelor pentru a sprijini sau respinge motivele pentru care copilul dumneavoastră este neliniștit îl va ajuta să vadă dacă grijile sunt bazate pe fapte reale sau nu.

6. "Sunt deja mândră/mândru de tine!" Când copilul va ști că sunteți mulțumit de eforturile lor, indiferent de rezultat, se va elimina necesitatea de a face perfect un anumit lucru, aceasta fiind o importantă sursă a stresului pentru mulți copii.

7. "Hai să mergem la o plimbare!" Exercițiile ameliorează starea de anxietate pentru câteva ore, deoarece ard excesul de energie, slăbesc tensiunea musculară și stimulează pozitiv starea de spirit. În cazul în care copiii nu pot face o plimbare, propuneți-le să alerge pe loc, să sară pe o minge de yoga, să sară coarda sau să facă alte exerciții.

8. "Hai să folosim această minge împotriva stresului împreună!" Atunci când copiii își redirecționează anxietatea către o minge împotriva stresului, simt o ușurare emoțională. Cumpărați o minge, țineți o bilă de aluat la îndemână sau umpleți un balon cu făină / orez.

9. "Vom trece prin asta împreună." Sprijinul oferit copiilor prin prezența și angajamentul părinților le poate da posibilitatea de a persevera, până când situația înfricoșătoare trece.

10. "Lasă-mă să te iau în brațe!" Luați-l pe copil în brațe sau țineți-l în brațe. Contactul fizic îi oferă copilului posibilitatea să se relaxeze și să se simtă în siguranță.

11. "Hai să scriem o nouă poveste!". Copiii au în minte o poveste cu privire la modul în care va decurge viitorul, iar acest viitor îi face să se simtă anxioși. Acceptați povestea lor și cereți-le să mai găsească niște variante pentru a schimba finalul poveștii.

Concluzii

- Anxietatea este o stare prin care orice copil poate trece într-un moment din viață. Este important ca părinții să reacționeze adecvat și să-și susțină copilul în procesul de întărire a încrederii în sine și a capacității de a-și rezolva problemele. În același timp, părinții nu trebuie să respingă temerile copilului sau să îl critice, ori să se amuze pe seama lui, deoarece copiii anxioși pot deveni neliniștiți și se vor simți blocați în demersul lor de a rezolva dificultățile cu care se confruntă.

Problema: Copilul merge la școală iar aceasta devine cea de-a doua „instituție” importantă din viața lui, alături de familie. Care sunt relațiile potrivite dintre familie și școală?

Ce spun specialiștii:

- Într-o recenzie a literaturii de specialitate, Thorkildsen și Stein (1998) au constatat că activități de tipul: părinți care încurajează cititul și efectuarea temelor, cărora le pasă de ce se întâmplă în clasă, care sunt interesați de progresul școlar al copiilor lor și care-i găsesc copilului un loc de studiu, sunt corelate cu performanța școlară a copilului;
- Un mediu familial suportiv oferit de părinții cu așteptări ridicate în ceea ce privește succesul copilului la școală are cea mai mare influență asupra realizărilor acestuia;
- Comunicarea părintelui cu școala este importantă, ca și cea dintre el și copil, pe subiecte ce vizează școala;
- Părinții și profesorii împărtășesc o responsabilitate uriașă. Împreună oferă copiilor dorința de a învăța și a munci. O bună comunicare între ei este esențială succesului, în scopul motivării copiilor pentru învățare și a creșterii interesului lor în această direcție.

Sfaturi practice:

- Pregătiți-vă copiii pentru a învăța. Prezentați-le școala ca fiind interesantă și importantă și precizați-le faptul că vreți să vă implicați activ în viața lor școlară;
- Discutați cu profesorii copiilor dumneavoastră. Stabiliți o relație autentică cu ei. Fiecare are de învățat de la celălalt. O convorbire telefonică scurtă sau o întâlnire la școală sau acasă vă poate uni în scopul de a-l ajuta pe copil;
- Participați la evenimentele din școală. Ședințele cu părinții, evenimentele sportive și jocurile în școală, toate vă oferă șansa de a-i

cunoaște pe profesorii copilului dumneavoastră. Mai mult de atât, copilul va fi mândru când părinții lui merg la școală;

- Pregătiți-vă să cunoașteți profesorii, orarul copilului și regulile din școală;
- Discutați permanent cu copilul despre ce se întâmplă la școală: despre de activitatea din clasă, despre relațiile cu profesorii sau despre alte activități educaționale suplimentare în care, eventual, vă puteți implica;
- Creați acasă un mediu bun de învățare. Sprijiniți-l atunci când învață, prin desfășurarea de activități educative zilnice: citiți împreună cu el, implicați-vă în jocuri educative, ajutați-l, dacă vă cere, în realizarea unor proiecte mai mari;
- Observați și să ascultați. Discutați cu prietenii copilului pentru a avea o vedere de ansamblu a ceea ce se întâmplă la școală;
- Cereți și sfatul profesorilor atunci când copilul se confruntă cu o problemă. Aceștia știu multe despre dezvoltarea copilului și își petrec mult timp cu el;
- Oferiți-le informații utile profesorilor. Schimbarea condițiilor familiale, cum ar fi divorțul, boala părinților sau chiar moartea unui animal preferat pot determina tulburări de concentrare în învățare;
- Cereți angajatorului să sprijine eforturile dumneavoastră îndreptate spre educația copilului. Politici familiale „prietenoase”, cum ar fi un orar mai flexibil, ore de pauză mai multe și săptămâni comprimate de lucru, oferă angajaților câteva ore în timpul zilei de școală, pentru a se implica în activitățile de aici. Orele libere obținute pot fi folosite pentru a merge mai târziu la slujbă sau pentru a veni mai devreme acasă;
- Oferiți-vă voluntari pentru diverse activități derulate în școală. Implicarea adulților îmbunătățește activitatea școlii;
- Implicați-vă în organizațiile care sprijină colaborarea părinte-profesor și în reforma școlii. Interesați-vă cum funcționează consiliul de părinți al școlii. Ajutați conducerea la stabilirea de reguli. Cereți sfatul unui

profesor, al directorului sau al altui părinte în legătură cu modul în care vă puteți implica.

Concluzii:

- „Părinții și profesorii împreună” reprezintă realitatea care sprijină învățarea și motivația școlară a copiilor. Aceasta presupune ca părinții să aibă expectanțe ridicate și să-i laude adesea pe copii, să stabilească obiceiuri bune de învățare și să-i ajute pe copii să își planifice activitățile, să le dezvolte interesul în diverse domenii dar fără a uita de nevoile și posibilitățile specifice fiecărei vârste. De asemenea, înseamnă ca părinții și profesorii să se angajeze în discuții unii cu alții, fie față în față, fie la telefon, pentru că, dacă apare o situație dificilă, le va fi mai ușor s-o discute, dacă anterior au stabilit o relație bună și, mai ales, **nu trebuie să se uite că părinții și profesorii au cea mai mare influență asupra copiilor și tinerilor.**

Problema: Comunicare și limbaj la preșcolari și școlarii mici**Ce spun specialiștii:**

- A comunica înseamnă a exprima gânduri, sentimente și acțiuni. Vorbirea este componenta verbală a limbajului, componentă care asigură dezvoltarea limbajului prin pronunția sunetelor vorbirii și prin ritmul adecvat al vorbirii. (Hațegan, 2016).
- Majoritatea copiilor vorbesc cursiv, fără dificultăți, expresiv, nuanțat. Alții întâmpină greutăți în pronunțarea unor sunete, silabe, cuvinte, propoziții. Din acest motiv este important ca părinții să se adreseze specialiștilor pentru o diagnosticare timpurie a tulburărilor de limbaj și pentru o intervenție logopedică adecvată.
- Cele mai frecvente tulburări de limbaj și de comunicare întâlnite la preșcolari și școlarii mici sunt *întârzierile în dezvoltarea limbajului, dislaliile, dislexiile – disgrafiile și autismul.*

Un copil cu tulburări de limbaj poate prezenta o parte dintre următoarele comportamente observabile:

- primele cuvinte cu sens apar după doi ani;
- în intervalul 1 - 2 ani nu poate să spună 3 sau 5 cuvinte diferite, nu poate executa trei comenzi simple, nu poate arăta obiecte familiare dacă sunt numite, nu arată 3 imagini dintr-o carte când acestea sunt numite;
- nu înțelege concepte de bază legate de experiența proprie;
- în intervalul 2-3 ani, copilul în exprimare nu asociază două cuvinte: un substantiv de un adjectiv, două substantive, un substantiv de un verb;
- pronunțarea incorectă, absența sau înlocuirea unor sunete cu altele în cuvinte

Poate fi considerat ca având **întârziere în apariția și dezvoltarea limbajului** copilul care până la vârsta de 3 ani folosește un număr redus de cuvinte, pe care le pronunță alterat și care nu poate forma propoziții simple, deși are auzul normal și organele fonico-articulatorii bine dezvoltate.

Dislalia se caracterizează prin **pronunțarea defectuoasă a unuia sau mai multe foneme**. Ea se manifestă prin: omisiuni, substituirii, distorsiuni de foneme sau erori motrice permanente pentru un anumit fonem sau pentru un grup de foneme.

Putem pune diagnosticul de dislalie în jurul vârstei de patru ani. Până la această vârstă, avem de-a face cu o dislalie fiziologică. Vorbirea se corectează de obicei după această perioadă. Dacă după patru ani dificultățile se mențin, la baza lor stau cauze nocive, care le pot agrava și transforma în obisnuințe negative.

Tulburările de învățare apar în cazul copiilor cu abilități cognitive normale, dar cu dificultăți specifice legate de abilitățile academice (citit, scris, calcul matematic).

Tulburările de învățare pot apărea la orice nivel de inteligență, inclusiv la un nivel de inteligență superioară. Nu se explică prin lipsa exersării, lipsa de motivare, factorii emoționali sau o intervenție educațională deficitară.

Dislexia este o **tulburare de învățare manifestată printr-o incapacitate parțială și persistentă de achiziție a citirii**.

Această tulburare de învățare nu este o boală, ci o modalitate specială de prelucrare a informației, care nu poate fi tratată, ci ameliorată. Dislexicii pot fi persoane deosebit de inteligente, unele chiar supradotăte în alte domenii decât cele legate de limbă ori limbaj: muzică, electronică, matematică, fizică etc. Această tulburare persistă și poate fi întâlnită în egală măsură la copii, adolescenți, adulți.

În funcție de vârstă, dislexia prezintă anumite caracteristici:

Preșcolarii au dificultăți în:

- pronunțarea cuvintelor
- achiziționarea vocabularului

- achiziționarea abilităților motorii fine (legarea șireturilor, încheierea nasturilor, folosirea instrumentelor de scris)
- a reda evenimentele dintr-o poveste în succesiune logică.

Școlarii mici se confruntă cu evidente dificultăți în:

- realizarea conexiunii literă/sunet
- asimilarea alfabetului și a tablei înmulțirii
- ortografiere și citire (inversiuni de litere în cuvinte, confuzii între litere/cifre asemănătoare).

Școlarii mari au dificultăți în:

- învățarea/identificarea prefixelor/sufixelor, rădăcinii cuvintelor
- ortografierea corectă a cuvintelor
- realizarea de compuneri
- redarea cronologică a evenimentelor

Un indiciu al dislexiei la această grupă de vârstă este faptul că abilitățile de citit-scris se află sub nivelul vârstei.

Un copil cu tulburări de comunicare specifice autismului poate prezenta o parte dintre următoarele simptome observabile:

- par incapabili să înțeleagă sensul și scopul limbajului, de aici confuzia lor în ceea ce privește lumea înconjurătoare și dificultățile de a forma relații sociale
- lipsa contactului vizual, lipsa de comunicare sau comunicare rară
- limbajul dezvoltat foarte târziu, absența vocalelor în pronunție
- prezența ecolaliilor: ecolalii imediate (repetă mecanic imediat cuvinte auzite din jur) sau ecolalii întârziate (repetă ce a auzit mai târziu) sau ecolalii cu cuvinte cheie ("cât e ceasul telefonul?" sau "cât e kilogramul de perdele?")
- folosirea în comunicare a persoanei a II- a
- tendința de izolare, absența jocului autentic, preocuparea pentru activități stereotipice

- refuzul de a fi atinși
- dezinteres pentru unele jucării, apar fixații doar pe anumite obiecte
- lipsa interesului pentru învățare

Sfaturi practice pentru părinții ai căror copii prezintă tulburări de limbaj. Sugestii pentru părinți, în vederea dezvoltării vorbirii:

- Copiii încep să pronunțe cuvintele de la un an, iar propoziții de la vârsta de doi ani. Dacă identificați diferite probleme, consultați un logoped sau un terapeut în cazul tulburărilor de comunicare.
- Trebuie să comunicați cu specialiștii implicați în terapia urmată de către copil, respectând etapele urmărite de intervenția logopedică. Nu uitați că fiecare copil este unic. Stilul copilului de a învăța și modul său de a reacționa la probleme este diferit.
- Nu fiți centrat pe problemele întâmpinate ci, mai întâi, încercați să descoperiți talentul copilului, să aflați interesele acestuia, să vă concentrați pe resursele de care acesta dispune!
- Atunci când copilul face o greșală este important să nu vă arătați supărat sau să-l pedepsiți. Folosiți cuvântul „scăpare” în locul cuvântului „greșală”, sau spuneți, de exemplu, „atenție”.
- Este important pentru copil să se simtă acceptat și nu supus presiunii.
- Accentul trebuie pus pe reușită.
- Asigurați o atmosferă plăcută pentru efectuarea exercițiilor!
- Nu uitați că jocul reprezintă principala modalitate de învățare și exprimare a copilului!
- Rezervați-vă timp zilnic pentru a conversa cu copilul. Cu cât copilul vorbește mai mult, cu atât vorbește mai bine.

- Vorbiți corect cu copilul, nu stâlciți/alinați cuvintele. Copilul va învăța să vorbească greșit și va fi greu corectat.
- Explicați cuvintele cât mai pe înțelesul copilului oferindu-i exemple cât mai variate, încurajați-l să folosească acele cuvinte în limbajul curent.
- Oferiți copilului activități variate astfel încât să beneficieze de experiențe diverse. Încurajați-l să pună întrebări, întrebați-l dumneavoastră.
- Ascultați /cântați împreună muzică pentru copii, astfel încât copilul să memoreze cuvinte noi și să le utilizeze corect.
- Integrați copilul în colectivitate potrivit vârstei cronologice!

Concluzii

Prin intervenția logopedică se dezvoltă abilități de comunicare eficientă la nivelul limbajului rostit și scris și deprinderi de folosire și funcționare corectă a acestuia.

Durata și reușita terapiei depinde în mare măsură de gradul de implicare a tuturor celor care se ocupă de educația copilului, prin stimularea continuă a limbajului, prin crearea unui climat afectiv, prin încurajare și stimulare adecvată.

Bibliografie

1. ***, *Program de exerciții logopedice pentru remedierea dislaliei-8 LOG*, Supliment al revistei „Învățământul preșcolar” nr.1-2/2009, Asociația RENINCO România
2. Barbera, M.L., Rasmussen, T.R., *Terapia axată pe comportamente verbale. Cum să educăm copiii autiști sau cu alte afecțiuni de dezvoltare*, București, Editura For You, 2009
3. Bartok, E. (coordonator), *Eu citesc mai bine! Îndrumător pentru tratarea tulburărilor lexico-grafice*, Editura Târgu Mureș, 2010
4. Bruin, C., *Give me 5. Dă-mi o mână de ajutor. Pedagogie modernă pentru lucrul cu persoane autiste*, Iași, Editura Fides, 2008
5. Burlea, G., *Tulburările limbajului scris-citit*, Editura Polirom, Iași, 2007
6. Ciohodaru, Elena, *Succesul relației între părinți și copii acasă și la școală*, București, Ed. Humanitas Educațional, 2004
7. Cucuruz Martinescu, D., *Autism, cartea pentru părinți*, București, Editura Licentia Publishing, 2004
8. Delgado (Tutor) E., *Parents&Teachers: building bridges (curs de formare)*, furnizat de iDevelop, Sevilla, Spania, 2015
9. Ferland, Francine -*Copilul nostru de zi cu zi*, Editura Minerva, București, 2011
10. Gherguț A., *Sinteze de psihopedagogie specială*, Iași, Editura Polirom, 2005
11. Gherguț, A., *Evaluare și intervenție psihoeducațională - Terapii educaționale, recuperatorii și compensatorii*, Editura Polirom, Iași, 2011
12. Gherguț, A., *Psihopedagogia persoanelor cu cerințe speciale - Strategii diferențiate și incluzive în educație*, Iași, Editura Polirom, 2006
13. Hațegan Bodea C., *Logopedia. Terapia tulburărilor de limbaj. Structuri deschise*, București, Editura Trei, 2016
14. Mățăuan, A., Martinescu, D., *Intervenția în autism de la teorie la practică. Ghidul complet al părintelui informat*, Asociația pentru Intervenție terapeutică în autism, București, Material tipărit cu sprijinul RCI Leasing Romania IFN, 2010
15. Mititiuc I., *Probleme psihopedagogice la copilul cu tulburări de limbaj*, Iași, Editura Ankarom, 1996
16. Păunescu, C., Mușu, I., *Psihopedagogie special integrată, handicapul mintal, handicapul intelectual-etiologie, caracteristici diferențiale, terapii, educație specială, recuperare, readaptare, integrare*, București, Editura PROHUMANITATE, 1997
17. Păunescu, C., *Tulburări de limbaj la copil*, București, Editura Medicală, 1984
18. Pânișoară, Ion, Ovidiu, *Comunicarea eficientă*, Polirom, Iași, 2008

19. Petrescu, A., *Psihopedagogia copilului cu dificultăți de învățare*, Ploiești, Editura Universității Petrol - Gaze, 2007
20. Schipor, D. M., *Psihopedagogia copilului cu dificultăți de învățare - note de curs*, Universitatea “Ștefan cel Mare” Suceava, 2013
21. Sîrbu, A., (2014), *Greșeli frecvente pe care părinții le fac în educația copiilor*
22. Stănică, C., Vrășmaș, E., *Terapia tulburărilor de limbaj*, București, Editura Universul S.A., 1994
23. Verza, E., *Tratat de logopedie*, vol. I, , București, Editura Fundației Humanitas, 2003
24. Vrășmaș E. (coord.), *Să învățăm cu plăcere. Fișe de exerciții logopedice în comunicarea orală și scrisă*, București, Editura Coresi S.A., 2007

Bibliografie electronică

25. www.parinti.com
26. blogs.psychcentral.com/stress-better
27. www.didactic.ro;
28. www.berkshiremathematics.com/four.asp;
29. www.tabu.realitatea.net ;
30. <https://minniepsychologicalcenter.wordpress.com/tablou-clinic/tulburarile-de-invatare/discalculia/>;
31. <http://www.nhs.uk/conditions/dyslexia/Pages/Introduction.aspx>
32. <https://www.vub.ac.be/downloads/dyslexia.pdf>
33. http://www.bdadyslexia.org.uk/files/dfs_pack_English.pdf
34. <http://www.interdys.org/EWEBEDITPRO5/UPLOAD/DEFINITION.PDF> hnomed.org/.../Dyslexia%20and%20Reading%20Disorder.pdf.
35. www.cogneurosociety.org/dyslexia_myths, *Getting Past Dyslexia Myths: How Neuroscience Has Helped*, Priya Kalra,
36. www.dyslexia.yale.edu/Myths.html
37. www.dyslexiahelp.umich.edu/professionals/dyslexia-school/strategies-for-teachers, *Strategies for Teachers*
38. www.dyslexia.com/famous.htm

